

Inspektionsrapport
från Skolverket
2007:28

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Ellen Key skolan
i Stockholm

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Stiftelsen Ellen Key skolan
Box 8152
163 08 Stockholm

2007-02-02
1 (3)
Dnr 54-2006:1650

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Ellen Key skolan i Stockholm

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående grundskolan Ellen Key skolan i Stockholms kommun. Besök gjordes i skolan den 20–21 september 2006.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar tre områden, verksamhetens resultat, genomförande och förutsättningar. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar endast områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete, då inga brister i verksamheten har konstaterats.

Skolverket avser att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att grundskolans verksamhet i Ellen Key skolan övergripande är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för de fristående grundskolorna. Skolverket vill särskilt lyfta fram den trygga miljön och skolans värdegrundsarbete. Skolverket gör också bedömningen att skolans arbetssätt och arbetsformer gynnar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i utbildningsmålen. På det hela taget bedömer också Skolverket att styrning, ledning och kvalitetsarbete är av god kvalitet.

Skolverket bedömer att skolans namn alltjämt uppfyller kraven för godkännande för den fristående grundskolan och har därmed fortsatt rätt till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen för såväl årskurs 5 som årskurs 9 i enlighet med utbildningsmålen.
- Skolan bör utarbeta rutiner för användandet av utbildningsmålen som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av den enskilda elevens kunskapsutveckling. Skolan bör därmed förbättra läsårsbreven så att det är möjligt att jämföra elevens utveckling i ett tidsperspektiv och i förhållande till årskursens mål.
- Skolan bör synliggöra ämnena hemkunskap, kemi och teknik såväl i undervisningen som i läsårsbreven.
- Elevernas kännedom om utbildningsmålen bör öka. Skolans information om dessa bör därför förbättras. Skolan bör ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till utbildningsmålen och utvecklingssamtalen bör tydligare utgå från dessa.
- Skolan bör verka för att öka elevernas möjlighet att efter förmåga påverka, ta ansvar för och vara delaktiga i det egna arbetet och sin skolmiljö.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras så att de visar hur elevers stödbehov skall tillgodoses.
- Skolan bör fortsatt förbättra sin kvalitetsredovisning så att det tydligt framgår i vilken utsträckning utbildningsmålen har förverkligats och så att det tydligt framgår att redovisade åtgärder vidtas för en ökad måluppfyllelse.
- Skolans ledning och styrning bör förtydligas så att beslutsvägar och möjligheter till inflytande blir tydliga för elever.

På Skolverkets vägnar

Marie-Hélène Ahnborg
Avdelningschef

Eva Hederström
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden Gunnel Eriksson, Anette Älmdalen, Christina Aro-Östgren, Claes-Göran Aggebo samt t.f. enhetschef Per Lennermark deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Stockholms kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Ellen Key skolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av resultaten	4
Bedömning av genomförandet	6
Bedömning av förutsättningarna	12

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten och besökt Ellen Key skolan den 20–21 september 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Den senaste inspektionen av skolan genomfördes vårterminen 1999 (dnr 99:362). I denna inspektion behandlades såväl grundskolan som gymnasieskolan. I Skolverkets beslut bedömdes grundskoleverksamheten uppfylla skollagens krav.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades företrädare för huvudmannen, skolans ledning, ett urval av lärare, elever och föräldrar samt stödgruppen. I stödgruppen ingår lärare med specialpedagogisk utbildning, läkeerytmist samt skolsköterskan. Inspektörerna besökte också förskoleklassen samt lektioner i grundskolans samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Ellen Key skolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Inspektörerna har i samband med inspektionen tagit del av en rapport från den granskning som genomfördes av Stockholms kommun i Ellen Key skolan höstterminen 2005.¹

Beskrivning av skolan

Ellen Key skolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	9
Grundskola	213

Ellen Key skolan i Stockholm godkändes som en fristående grundskola för årskurserna 1–9 genom beslut den 1 juli 1981 (dnr 500005). Enligt Skolverkets underrättelsebeslut den 11 april 2006 (dnr 43-2006:1342) har skolan rätt att bedriva förskoleklass i anslutning till den fristående grundskolan. Huvudman för skolan är Stiftelsen Ellen Key skolan med organisationsnummer 815200-7970.

Ellen Key skolans grundskola omfattar årskurserna 1–9. Skolan är en Waldorfskola och bygger på Rudolf Steiners pedagogik och människosyn och enligt stiftelsens stadgar är dess ändamål att ”bedriva skolverksamhet efter de riktlinjer som Rudolf Steiners pedagogiska forskning ger”. Skolan är ansluten till Waldorfskolefederationen som är ett kollegialt organ med de svenska Waldorfskolorna som medlemmar. Därmed använder sig också skolan av den specifika målbeskrivning och läroplan som finns för Waldorfförskolor och -skolor². Enligt Waldorfskolefederationen och Waldorfskolornas samråd har man härmed anslutit sig till de nationella utbildningsmålen.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 213 elever i årskurserna 1–9. I förskoleklassen var 9 barn inskrivna. De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms

¹ Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad gör övergripande uppföljningar av samtliga skolformer.

² Waldorfskolefederationen och Waldorfförskolornas samråd har gemensamt upprättat målbeskrivningar för åldrarna 1-19 år i en läroplan benämnd ”En väg till frihet”.

kommun, men skolan har även elever från Järfälla, Sundbyberg och Ekerö kommun.

Ellen Key skolan är belägen i Spånga i en kulturmärkt byggnad från sekelskiftet. Förskoleklassen bedrivs i en närliggande byggnad. Huvudmannen bedriver även förskole- och fritidsverksamhet i anslutning till skolan, som dock inte omfattas av denna inspektion. Huvudmannen bedriver även en fristående gymnasieskola som inspekteras i särskild ordning.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ellen Key skolan och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för den fristående skolan.

Inspektörerna bedömer att grundskolans verksamhet i Ellen Key skolan övergripande är av god kvalitet och ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för de fristående grundskolorna. Inspektörerna vill särskilt lyfta fram den trygga miljön och skolans värdegrundarbete. Inspektörerna gör också bedömningen att skolans arbetssätt och arbetsformer gynnar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i utbildningsmålen. På det hela taget bedömer också inspektörerna att styrning, ledning och kvalitetsarbete är av god kvalitet.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen för såväl årskurs 5 som årskurs 9 i enlighet med utbildningsmålen.
- Skolan bör utarbeta rutiner för användandet av utbildningsmålen som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av den enskilda elevens kunskapsutveckling. Skolan bör därmed förbättra läsårsbreven så att det är möjligt att jämföra elevens utveckling i ett tidsperspektiv och i förhållande till årskursens mål.
- Skolan bör synliggöra ämnena hemkunskap, kemi och teknik såväl i undervisningen som i läsårsbreven.
- Elevernas kännedom om utbildningsmålen bör öka. Skolans information om dessa bör därför förbättras. Skolan bör ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till utbildningsmålen och utvecklingssamtalen bör tydligare utgå från dessa.
- Skolan bör verka för att öka elevernas möjlighet att efter förmåga påverka, ta ansvar för och vara delaktiga i det egna arbetet och sin skolmiljö.
- Skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras så att de visar hur elevers stödbehov skall tillgodoses.
- Skolan bör fortsatt förbättra sin kvalitetsredovisning så att det tydligt framgår i vilken utsträckning utbildningsmålen har förverkligats och så att det tydligt framgår att redovisade åtgärder vidtas för en ökad måluppfyllelse.

- Skolans ledning och styrning bör förtydligas så att beslutsvägar och möjligheter till inflytande blir tydliga för elever.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Kunskaper

Inskolning till förskoleklassen pågick fortfarande då inspektionsbesöket genomfördes, men i samband med lektionsbesök samtalade inspektörerna med några av förskoleklassernas elever som kunde ge konkreta exempel på vad de lär och skall lära sig avseende såväl normer och värden som kunskaper. Eftersom Ellen Key skolan för första året bedriver verksamhet i förskoleklass har det inte varit möjligt att från verksamhetens lärare inhämta synpunkter om föregående läsårs resultat av verksamheten. I samtal med personal framkom dock att verksamheten i förskoleklassen skall förbereda barnen för verksamheten i grundskolans årskurs 1. Waldorfpedagogikens principer tillämpas och ”den fria leken” har en framträdande roll i syfte att främja barnens skapande fantasi. I leken speglar barnen omvärlden och lär sig därmed förstå den. En förskollärare och en fritidspedagog ansvarar för klassen. Under året kommer barnen successivt att bekanta sig med grundskolan.

En fristående grundskolas utbildning skall ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Enligt förordningen om fristående skolor är en fristående grundskola skyldig att delta i nationella ämnesprov i svenska, engelska och matematik i årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. Det finns däremot ingen skyldighet för en fristående skola att delta i de nationella ämnesproven i årskurs 5.

Av offentlig statistik framgår att 88 procent hade minst provbetyget godkänd i svenska, 100 procent hade minst provbetygen godkänd i matematik och engelska i de nationella proven i årskurs 9 som genomfördes våren 2005. Våren 2006 deltog samtliga tjugo elever i nationella ämnesproven i årskurs 9. Skolans egen sammanställning av resultatet av dessa visar att 100 procent fick minst provbetyget godkänd i svenska och engelska och 95 procent fick minst provbetyget godkänd i matematik.

Ellen Key skolan utfärdar inte betyg. Istället ges varje läsår en beskrivning av och ett omdöme om elevernas prestationer och utveckling i ett s.k. läsårsbrev. Läsårsbrevet skall göra det möjligt att jämföra elevens utveckling i ett tidsperspektiv och i förhållande till årskursens mål. Men utöver ovan nämnda resultat av de nationella ämnesproven har inte skolan kunnat redovisa huruvida eleverna når målen för årskurserna 5 och 9 i läroplanens samtliga ämnen.

En bidragande orsak till detta är, enligt inspektörerna, att läsårsbreven inte är formulerade så att det är möjligt att utläsa en sådan måluppfyllelse (se avsnitt ”Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning”).

Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen för såväl årskurs 5 som årskurs 9 i enlighet med utbildningsmålen.

Detta var för övrigt ett av de områden som Stockholm kommuns inspektörer fastslog som ett prioriterat utvecklingsområde.

Enligt eleverna bedrivs inte undervisning i ämnet hemkunskap³ förrän i årskurs 8. Ämnet teknik utgör inte något eget ämne vid skolan och de intervjuade eleverna uppgav att de inte kände till detta ämne överhuvudtaget.

I samband med faktagranskningen har huvudmannen uppgett att både hemkunskap och teknik bedrivs ämnesövergripande och att eleverna uppnår målen som fastställs i årskurs 5. För övrigt har skolan uppgett att ämnet teknik respektive hemkunskap fortsatt kommer att bedrivas som egna avgränsade ämnen.

Likväl kan inspektörerna konstatera att dessa ämnen liksom ämnet kemi inte återfinns i de läsårsbrev som inspektörerna tagit del av. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör synliggöra ämnena hemkunskap, kemi och teknik såväl i undervisningen som i läsårsbreven för att säkerställa att eleverna når kunskaper och färdigheter som motsvarar vad som kan förväntas av elever i grundskolan.

Inspektörerna konstaterade i samband med inspektionsbesöket att målen för utbildningen inte är kända av eleverna. De uppgav att de snarare får veta vad de skall göra än vilka kunskapskvaliteter de skall utveckla och de var helt ovetande om att det finns ämnesvisa mål i en för Waldorfskolorna gemensam läroplan. De äldre eleverna förmedlade ett stort behov av kännedom om utbildningsmålen för att överhuvudtaget kunna förstå och tolka de årliga läsårsbreven.

Skolan har i samband med faktagranskningen inte haft några invändningar mot inspektörernas uttalande om att eleverna inte informeras om utbildningsmålen. Inspektörerna bedömer därför att elevernas kännedom om utbildningsmålen bör öka.

Normer och värden

En fristående skola skall svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) föreskriver vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer som en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Läroplanen fastställer också att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Waldorfpedagogiken och därmed läroplanen "En väg till frihet" har en delvis annan inställning till elevinflytande än den som kommer till uttryck i den nationella läroplanen. Detta förhållningssätt motiveras med att eleverna inte skall utsättas för krav att bestämma om saker som de inte är mogna att ha åsikter om.

Vid inspektionsbesöket kunde inspektörerna se att eleverna i någon mån kunde ta initiativ till aktiviteter och genom individuellt arbete i viss mån påverka innehåll och arbetssätt. Enligt lärarna kan eleverna med ökad ålder fördjupa sig

³ Ämnet hem- och konsumentkunskap benämns hemkunskap i Waldorfskolefederationens läroplan.

inom ramen för det ämne de läser och kan därmed påverka på vilket sätt de fördjupar sina kunskaper. Eleverna ansåg trots detta att de är mycket styrda av lärarna och att de inte har så stort inflytande över vare sig undervisningen eller skolans miljö i stort. Elevråd genomförs enligt skolans ledning och lärarna från och med årskurs sju, men de något yngre eleverna hade önskemål om att tidigare än så få möjlighet att framföra synpunkter på sin skolmiljö.

Skollagens bestämmelser gäller som tidigare nämns också för en fristående skola. Enligt inspektörernas bedömning har eleverna, särskilt i de yngre åldrarna, ett begränsat inflytande över sin utbildning. Mot bakgrund av detta bedömer inspektörerna att skolan bör verka för att öka elevernas möjlighet att efter förmåga påverka, ta ansvar för och vara delaktiga i det egna arbetet och sin skolmiljö. Detta var också ett av de områden som Stockholm kommuns inspektörer fastslog som prioriterat utvecklingsområde.

Eleverna uppgav att de upplever miljön i Ellen Key skolan som trygg och att de vet att de vuxna uppmärksammar eventuell kränkande behandling och att åtgärder genast vidtas om sådan uppstår. Detta bekräftades av såväl föräldrar som lärare. Vid inspektionstillfället uppfattade inspektörerna för övrigt skolan som mycket lugn och såg varken skadegörelse eller klotter. Inspektörerna bedömer därför att skolan erbjuder sina elever en trygg och positiv miljö.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Skolan bör förbättra uppföljningen, utvärderingen och analysen av de samlade kunskapsresultaten i samtliga ämnen för såväl årskurs 5 som årskurs 9 i enlighet med utbildningsmålen. Skolan bör också synliggöra ämnena hemkunskap, kemi och teknik såväl i undervisningen som i läsårsbreven för att säkerställa att eleverna når kunskaper och färdigheter som motsvarar vad som kan förväntas av elever i grundskolan. Vidare bör elevernas kännedom om utbildningsmålen öka.

Inspektörerna bedömer att skolan huvudsakligen svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Skolan bör dock verka för att öka elevernas möjlighet att efter förmåga påverka, ta ansvar för och vara delaktiga i det egna arbetet och sin skolmiljö.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation.

Därtill har granskats om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen.

Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och andra författningar som gäller för den fristående skolan.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I föregående avsnitt bedöms att elevernas möjlighet att aktivt utöva inflytande över sin utbildning bör öka för att motsvara de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Detta gäller såväl elevernas inflytande över det egna lärandet som över verksamheten i stort. Skolan har inget formaliserat inflytande för elever förrän i det elevråd som genomförs för årskurserna 7-9. Enligt inspektörernas kan detta vara en orsak till att eleverna inte uppfattar eller upplever att de ges möjlighet till det ansvar och inflytande över verksamheten som de önskar och som skolan säger sig ge förutsättningar för. I kvalitetsredovisningen för läsåret 2005/2006 anges att skolan haft som ett av sina prioriterade målområden att stimulera eleverna "att ta större ansvar för sitt eget lärande". Intervjun med lärarna visade att de ingående diskuterat elevernas inflytande och ansvar, men inspektörerna fick i samtal med lärarna uppfattningen att de grundtankar om barnets utveckling i givna lagbundenheter, som Waldorfpedagogiken utgår från, styr förutsättningarna för elevernas inflytande snarare än elevernas uttryckliga önskemål och uttalade behov.

Med anledning av detta vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att det i förordet till den tredje upplagan (2002) av Waldorfskolefederationens läroplan "En väg till frihet" konstateras att tidsandan och samhället ställer krav utöver de behov som är sprungna ur rent utvecklingsmässiga lagbundenheter hos barnet. Enligt inspektörerna är det dessutom svårt för eleverna att "ta" ett större ansvar för sitt lärande om de inte har kännedom om och förståelse för utbildningsmålen och detta bedöms i första avsnittet. En annan viktig faktor för viljan att ta ansvar kan enligt inspektörerna vara möjligheten att ha inflytande över undervisningens utformning och innehåll och också detta bedöms i föregående avsnitt.

Huvudmannen har i samband med faktagranskningen uppgett att klasstimmen skall utvecklas till att bli ett forum för elevernas inflytande och att elever från och med årskurs 5 kommer att ingå i skolans elevråd, som också delas i två: ett för årskurserna 5-8 samt ett för årskurserna 9-12.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Ellen Key skolan har upprättat en likabehandlingsplan. Planen inleds med en deklaration om att ingen elev skall behöva utsättas för diskriminering eller annan kränkande behandling. Planen innefattar även skolans definition av kränkande behandling samt förebyggande, åtgärdande och uppföljande insatser och

behandlar såväl kränkande behandling elever emellan som sådan mellan vuxen och elev. Planen har upprättats av skolans ledning under medverkan av kollegiet. Inspektionen har dock visat att eleverna vare sig engagerats i arbetet att ta fram likabehandlingsplanen eller fått någon information om densamma. Skolans ledning uppgav vid inspektionsbesöket att så skulle ske.

Av denna anledning vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att en ny förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan trädde i kraft den 15 oktober 2006. Inspektörerna förutsätter att eleverna snarast informeras om likabehandlingsplanen så att de kan påverka och bli delaktiga i arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på att likabehandlingsplanen årligen skall följas upp och redovisas i kvalitetsredovisningen.

Stor vikt läggs vid det förebyggande arbetet med att skapa ett tryggt klimat och en god stämning på skolan och i första avsnittet bedöms att skolan erbjuder sina elever en trygg och positiv miljö. Skolsköterskans samtal med elevgrupper eller enskilda elever intar i detta sammanhang en central plats.

Inspektörerna bedömer att både likabehandlingsplanen och skolans förebyggande arbete motsvarar den nya lagens krav.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Ellen Key skolan följer som tidigare nämns i denna rapport Waldorfskolefederationens läroplan ”En väg till frihet”. Skolan har förutom denna inga egna konkretiserade mål av denna läroplan utan enbart ett informationsmaterial som beskriver hur Waldorfpedagogiken tillämpas vid Ellen Key skolan.

I samtal med skolans ledning och lärarna framgick att Waldorfpedagogikens grundtankar om barnets utveckling och mognadsfaser är vägledande för planeringen av undervisningens innehåll och arbetsformer. De waldorfpedagogiska principerna gestaltas bland annat i skolans dagsschema med växelvis koncentrerat arbete och återkommande ”övande”. De teoretiska studierna är upplagda i perioder omfattande cirka tre veckor då eleverna fördjupar sig i ett ämne. Ämnet återupptas nästkommande termin. Denna periodundervisning bedrivs på morgonen medan språk och konstnärliga ämnen bedrivs mitt på dagen, som sedan avslutas med exempelvis hantverk och gymnastik⁴. Eleverna har samma klasslärare från årskurs 1 till och med årskurs 8 då särskilda facklärare bedriver undervisning i läroplanens olika ämnen.

Lektionsbesöken har visat att skolan efterlever Waldorfpedagogikens grundtankar och principer och enligt inspektörernas bedömning ger skolans arbete utrymme för olika kunskapsformer som bland annat innebär att man uppmärksammar de intellektuella, praktiska och estetiska aspekterna. Också arbetssätt och arbetsformer i förskoleklassen är enligt inspektörernas bedömning anpassade till barnens ålder och mognad (arbetssättet beskrivs i avsnitt ”Kunskaper”).

Individanpassning och stöd

Samtliga intervjuade grupper uppger att eleverna får stöd om de inte riktigt kan följa med i undervisningen och inspektörerna kan också konstatera att stöd

⁴ Ämnet idrott och hälsa benämns gymnastik i Waldorfskolefederationens läroplan.

erbjuds såväl inom den egna klassens ram som i annan gruppbildning. Elevernas utveckling och stödbehov diskuteras kontinuerligt i samband med både kollegiemöten och konferenser i skolans särskilda stödgrupp som båda genomförs varje vecka. Möten och konferenser protokollförs och inspektörerna fick i samband med inspektionsbesöket ta del av sådana protokoll och dessutom övergripande sammanställningar av befintliga stödbehov.

Från och med den 1 juli 2006 har förändringar i förordningen om fristående skolor införts avseende åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att behoven utreds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärder skall följas upp och utvärderas.

Åtgärdsprogram utarbetas om det framkommit att en elev behöver särskilda stödåtgärder. I samtal med skolans särskilda stödgrupp framkom att en initial utredning görs som ligger till grund för programmet och denna utredning genomförs av stödgruppen. Det avidentifierade åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av beskriver elevens behov, hur dessa skall tillgodoses och när åtgärder skall utvärderas. Enligt inspektörerna är programmet dock motsägelsefullt i den meningen att åtgärder snarare innebär att elevens styrka befästs än att stödbehoven tillgodoses. Dessutom finns ingen beskrivning av hur åtgärder skall följas upp och utvärderas utan enbart när detta skall ske.

Huvudmannen har i samband med faktagranskningen delgett inspektörerna ett reviderat, icke ifyllt, underlag för åtgärdsprogram som innehåller rubriker för kortsiktiga mål samt hur utvärderingen av dessa skall ske.

Med hänsyn taget till att de avidentifierade åtgärdsprogram som inspektörerna tog del av inför och i samband med inspektionsbesöket inte visar hur elevens stödbehov skall tillgodoses bedömer inspektörerna att skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras. Det ovan nämnda underlaget kan ge förutsättningar för detta.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Ellen Key skolan har inget medgivande att sätta betyg i enlighet med vad som gäller för det offentliga skolväsendet. Istället för betyg utfärdas efter varje årskurs s.k. läsårsbrev. I de yngre årskurserna riktas detta till föräldrarna för att från och med årskurs 6 riktas till den enskilda eleven. Läsårsbrevet skall enligt skolans ledningsgrupp och lärare ge en beskrivning av den enskilda elevens prestationer och utveckling i förhållande till den aktuella årskursens mål. Meningen är också att läsårsbrevet skall bidra till självkännedom och utgöra ett viktigt pedagogiskt instrument.

De läsårsbrev som inspektörerna har tagit del av i samband med inspektionsbesöket beskriver huruvida eleven varit intresserad, engagerad och arbetat koncentrerat än utvecklingen i förhållande till aktuella mål. De läsårsbrev som utfärdats för elever som avslutade årskurs 9 vårterminen 2006 har bilagts ett dokument benämnt "Ämnesbeskrivningar klass 9 läsår 2005/06". I detta dokument beskrivs en del ämnen med vad som behandlats, andra ämnen beskrivs med vad klassen/gruppen gjort medan åter andra ämnen beskrivs med vad som

skall gås igenom. För övrigt beskrivs inte alla ämnen som är representerade i Waldorfskolefederationens läroplan och det finns ingen koppling till läroplanens mål att sträva mot eller mål att uppnå. I samtalen med elever och föräldrar framkom att det är svårt att utläsa elevens utveckling i läsårsbrev och dess bilaga och särskilt de äldre eleverna uttryckte önskemål och behov av att få läsårsbrev relaterade till någon form av kravnivåer. Då inspektörerna informerade om läroplanens ämnesmål såg de äldre eleverna tydligt deras funktion och betydelse i förhållande till läsårsbrev.

Utöver läsårsbrev skall utvecklingssamtalen ge en bild av elevens utveckling och skolsituation. Elever och föräldrarna är väl införstådda med rutinerna kring dessa, men inspektionen har dock visat att utvecklingssamtalen inte har någon tydlig koppling till den aktuella läroplanen. Eleverna uttryckte också behov av att tydligare få lärarens mer kontinuerliga återkoppling på sitt lärande och sin utveckling i de periodhäften de utformar i samband med varje period. Enligt eleverna är denna återkoppling av skiftande kvalitet lärare emellan och detta bekräftades i samband med samtalen med skolans ledningsgrupp och lärare.

En fristående skola måste säkerställa att eleverna ges kunskaper och färdigheter som väsentligen motsvarar de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Mot bakgrund av detta bedömer inspektörerna att skolan bör utarbeta rutiner för användandet av utbildningsmålen som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av den enskilda elevens kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer därmed att skolan bör förbättra läsårsbrev så att det är möjligt att jämföra elevens utveckling i ett tidsperspektiv och i förhållande till årskursens mål. Skolan bör dessutom ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till utbildningsmålen och utvecklingssamtalen bör tydligare utgå från dessa. Denna bedömning skall också ses i förhållande till skolans egna ambitioner att öka elevernas ansvarstagande för sina studier, något som omnämns tidigare i denna rapport.

Huvudmannen har i samband med faktagranskningen meddelat att läsårsbrev i och med innevarande läsår tydligt skall kopplas till utbildningsmålen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning skall en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder som skall vidtas för ökad måluppfyllelse. Dessutom fastställer förordningen att den skriftliga kvalitetsredovisningen skall upprättas som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Dessa bestämmelser gäller också en fristående skola.

Ellen Key skolans arbetsplaner och kvalitetsredovisningar visar att skolan har ett systematiskt och väl fungerande kvalitetsarbete där verksamheten regelbundet följs upp, utvärderas och dokumenteras i bl.a kvalitetsredovisningen. De kvalitetsredovisningar som inspektörerna tagit del av är i många stycken föredömliga i den meningen att de med kollegiets delaktighet tydligt utgör ett led i det kontinuerliga arbetet. Kvalitetsredovisningarna saknar trots detta en redovisning av måluppfyllelsen avseende elevernas kunskapsutveckling. Resultatet av genomförda nationella prov redovisas exempelvis inte i den senast upprätta-

de kvalitetsredovisningen. Eftersom skolan inte har en samlad bild av elevernas utveckling i relation till utbildningsmålen ställer sig inspektörerna dessutom tveksamma till vad som är utgångspunkten för de prioriterade utvecklingsområdena.

Inspektörerna bedömer därför att skolan fortsatt bör förbättra sin kvalitetsredovisning så att det tydligt framgår i vilken utsträckning utbildningsmålen har förverkligats och så att det tydligt framgår vilka åtgärder/prioriterade utvecklingsområden som skall vidtas för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna vill nämna att i Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (06:950) finns stöd för hur kvalitetsarbetet kan organiseras och hur detta blir underlag för kvalitetsredovisningen. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på det faktum att fler av de utvecklingsområden som identifierades i den av Stockholms kommun genomförda granskning höstterminen 2005 återkommer i föreliggande rapport.

I samband med faktagranskningen har huvudmannen uppgett att kvalitetsredovisningen skall kompletteras med ännu ett målområde: ”Redovisning av måluppfyllelse avseende elevernas kunskapsutveckling.”

Ledning och intern kommunikation

Ellen Keyskolan drivs av en stiftelse och dess högsta ledning är stiftelserådet som består av representanter för föräldrar och personal. Stiftelserådet har det juridiska och övergripande ekonomiska ansvaret. Någon rektor finns inte utan styrning och ledning av skolan utförs av kollegiet som delegerar pedagogiska och administrativa uppgifter till tre mandatgrupper: ledningsgrupp, personalgrupp och ekonomigrupp. Ledningsgruppen består av tre kollegiemedlemmar som väljs av kollegiet för en treårig mandatperiod och har i samråd med kollegiet det övergripande pedagogiska ansvaret. Skolan har, utöver ovan nämnda mandatgrupper, ytterligare mandatgrupper med specifika ansvarsområden; konferensberedningen, studie- och yrkesvägledning, arbetsmiljöombud och skyddskommitté, intagnings-, mobbnings-, mat-, samt samtalsgrupp. Den sistnämnda består av lärar- och föräldrarepresentanter vars uppgift är att träda in vid konflikter som kan uppstå mellan förälder och lärare samt mellan lärare och elev. I samtal med skolans ledning framgick att denna grupp inte nyttjas utan att samtliga inblandade ger sitt tillåtande till och efterfrågar den. Inspektörerna vill ändå uppmana skolan att överväga det lämpliga i att engagera föräldrar för att hantera dylika konflikter och som alternativ hitta former där enskilda föräldrar kan uttrycka åsikter utan att involvera andra föräldrar. Kollegiet är öppet för skolans medarbetare och elevvårdande personal och sammanträder varje vecka.

Elevintervjuerna gav bilden av att ledningsstrukturen är otydlig. De är osäkra på vilka lärare som ingår i skolans ledningsgrupp och de vet inte vilka frågor som handhas av denna grupp. Skolans ledningsgrupp uppgav att de muntligt presenterat både ledningsgruppens funktion och dess personer i samband med höstterminens start.

Inspektörerna bedömer att skolans ledning och styrning bör förtydligas så att beslutsvägar och möjligheter till inflytande blir tydliga för elever. För övrigt bedömer inspektörerna att skolans ledning fungerar väl.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Ellen Key skolans verksamhet huvudsakligen är av god kvalitet och ger eleverna förutsättningar att utvecklas i enlighet med den värdegrund som gäller för utbildningen inom det offentliga skolväsendet.

Inspektörerna bedömer också att verksamheten ger eleverna goda förutsättningar att nå kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan skall ge.

Skolans arbete med åtgärdsprogram bör dock förbättras så att de visar hur elevers stödbehov skall tillgodoses. Dessutom bör skolan utarbeta rutiner för användandet av läroplanen som utgångspunkt för regelbundna och kontinuerliga uppföljningar och bedömningar av den enskilda elevens kunskapsutveckling. Skolan bör därmed förbättra läsårsbrevens så att det är möjligt att jämföra elevens utveckling i ett tidsperspektiv och i förhållande till årskursens mål. Vidare bör skolan ge eleverna kunskap om det egna lärandet och den egna utvecklingen i förhållande till läroplanens utbildningsmål och utvecklingssamtalen bör tydligare utgå från dessa.

Skolan bör fortsatt förbättra sin kvalitetsredovisning så att det tydligt framgår i vilken utsträckning utbildningsmålen har förverkligats och så att det tydligt framgår att redovisade åtgärder/prioriterade utvecklingsområden vidtas för en ökad måluppfyllelse. Slutligen bör skolans ledning och styrning förtydligas så att beslutsvägar och möjligheter till inflytande blir tydliga för elever.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgången till utbildning som skall erbjudas, öppenheten och urvalsregler, personalens kompetens samt läromedel, pedagogiska material och utrustning.

Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av eventuella avgifter samt skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Bestämmelser finns i bl.a. skollagen och förordningen om fristående skolor.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Ellen Key skolan är öppen för alla elever och vid fler sökande än platser sker intagning efter anmälningsdatum. Skolan ser helst att blivande elever tidigare varit placerade på en Waldorfförskola, men detta är inget krav. De flesta barn med en sådan förskoleplacering kommer från förskolan "lilla Ellen Key". Från och med innevarande hösttermin bedrivs en förskoleklass i syfte att ge barn som inte har en waldorfpedagogisk bakgrund möjlighet att "skolas" in i den särskilda Waldorfpedagogiken.

Den grundläggande principen för intagning av elever till fristående skolor är att de skall vara öppna för alla elever. Inspektörerna bedömer att dessa villkor uppfylls av Ellen Key skolan som för övrigt inte avvisar någon elev som inte har en waldorfpedagogisk bakgrund.

Inspektörerna har dessutom granskat tillgången till utbildning såsom modersmålsundervisning, svenska som andraspråk och språkval. Inspektörerna bedömer att tillgången avseende denna utbildning uppfyller författningarnas krav.

Personal

Inspektörerna har granskat om lärarna har utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Även skolledningens utbildning, sakkunskap och erfarenhet, om skolan har tillgång till lärare med speciell kompetens som exempelvis speciallärare samt skolans tillgång till skolhälsovård har granskats. Vidare har personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna bedömer att tillgången inom dessa områden är god.

Stabilitet

Enligt skolans ledningsgrupp finns inför läsåret 2007/08 sökande så att förskoleklassen och grundskolans totala barn- och elevantal utökas från nuvarande 221 till 230 elever.

Huvudmannens årsredovisning för räkenskapsåret 2004/05 visar på ett mindre överskott. Skolan har dock inte uppvisat någon årsredovisning för räkenskapsåret 2005/06 beroende på att revisionsberättelsen inte genomförts. Inspektörerna har dock tagit del av den preliminära budgeten för räkenskapsåret 2006/07 och denna uppvisar ett mindre överskott.

Mot bakgrund av detta bedömer inspektörerna att skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag ger huvudmannen förutsättningar att bedriva förskoleklass och grundskoleverksamhet i enlighet med gällande bestämmelser.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan till stora delar har de ovan bedömda förutsättningar som krävs för att bedriva en verksamhet i enlighet med de villkor som föreskrivs i skollagen och i förordningen om fristående skolor.

Datum	Ort
2007-02-02	Stockholm

Eva Hederström
Gunnel Eriksson